

Et meget vesentlig trekk manglet likevel i dette bildet forsommeren 1941: Regjeringens formelle godkjennelse av Milorg og Rådet. Formelt og reelt var Milorg fremdeles bare et høyst «privat foretagende». Den var ikke opprettet ved kongelig resolusjon. Den var i uttrykkets egentlige forstand et resultat av det private initiativ. Ruges oppdrag til Helset kunne ikke ha lovs kraft og hadde heller ingen offisiøs karakter. Milorgs ledelse var faktisk selvbestaltet og ble fornyet ved selvsupplering.

Forsommeren 1941 følte Milorgs ledelse stadig tyngre at det militære motstandsarbeidet ikke kunne fortsette uten Regjeringens formelle samtykke og konfirmasjon. For det ene hadde Milorgs ledelse helt siden 1940 bevisst og kraftig stimulert sterke følelser hos mange nordmenn. Disse følelser kunne bli farlige dersom de ikke ble riktig kanalisert og kontrollert av en stadig fast ledelse med autoritet. For det annet måtte Milorgs ledelse ta standpunkt til mange alvorlige prinsipp-spørsmål. En feilaktig innstilling, en mangel på oversikt, en mislykket koordinering av hjemmefrontens og utefrontens mål og midler, et snevert hjemmesyn, kunne gi en gal avgjørelse og medføre alvorlige konsekvenser. Sabotasje i utide kunne bety represalier også mot sivilbefolkningen. Likvidasjon av en farlig angiver kunne medføre skyting av norske gisler. Dertil kom nagende samvittighetsspørsmål for noen av Milorgs ledere: hadde de, som tross alt var privatpersoner uten mandat fra det norske folk eller dets lovlige styremakter rett til å opptre, så å si på vegne av det norske folk? Hadde de rett til å opptre i det hele tatt? Var en militær motstand mot en okkupant folkerettslig forsvarlig? Var det sant som tyskerne og Nasjonal Samling sa at det i og med kapitulasjonen 10. juni var inntrådt en tilstand av *debellatio*?³⁹ Var det forenlig med norsk offisersære å oppfordre til militær motstand og å gripe til våpen mot okkupanter etter på forhånd å ha underskrevet en æresord-erklæring til tyskerne om aldri mer å gripe til våpen mot dem i den pågående krig?⁴⁰

For det tredje følte Milorgs ledelse at dens autoritet, politisk og militært, var svak i trekantforholdet: Milorg-Regjeringen-britene. Milorgs ledelse var delvis uenig i og følte seg ofte brydd av britenes innflytelse og innsats i det hemmelige militære motstandsarbeidet i Norge, av deres mål, midler, metoder og menn. Britene drev sitt motstandsarbeid i Norge helt selvstendig og uavhengig av Milorg og regjeringen Nygaardsvold. De ga sogar sine norske agenter britisk ordre om å unngå norske Milorgledere i Norge. Så lenge Milorg hadde karakter av et «privat foretagende» uten regjeringen Nygaardsvolds offisielle stempel, kunne britene både i SOE, i SIS og i andre organisasjoner og etater rolig fortsette å neglisjere Milorg